

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Балабақшада дәстүрден тыс сурет салу тәсілдерімен жұмыс жасау.

ЖАРИЯЛАНДЫ
23.02.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176158/>

Үсенбаева Ақмарал Саудабекқызы

*Лауазымы: Тәрбиеші**Түркістан облысы, Созақ ауданы**Жұлдыз бөбекжай — балабақшасы*

Кіріспе: Мектепке дейінгі мекемелерде балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін сурет салу маңызды құралдардың бірі болып табылады. Сурет салу барысында балалар әлемді қабылдау, оны бейнелеу қабілеттерін арттырып қана қоймай, қиял мен эмоцияларын да еркін көрсетуге мүмкіндік алады. Бұл шығармашылық процесс тек дәстүрлі әдістермен шектеліп қана қоймай, қазіргі заман талабына сай жаңашыл, дәстүрден тыс әдістерді қолдану арқылы да жүзеге асады.

Негізгі бөлім:

Дәстүрден тыс сурет салу тәсілдері дегеніміз не?

Дәстүрден тыс сурет салу – балалардың бейнелеу өнеріне жаңаша көзқараспен қарап, сурет салу кезінде дәстүрлі құралдарды қолданбай немесе оларды ерекше жолдармен пайдаланатын әдістер. Бұл тәсілдер балалардың шығармашылық қиялын дамытуға, әлемді қабылдау қабілеттерін кеңейтуге және бейнелеу шеберліктерін жетілдіруге мүмкіндік береді. Мұндай әдістерде қағаз бен бояулар ғана емес, табиғи материалдар, саусақтар, жіптер, көбік, майлықтар және басқа да түрлі заттар пайдаланылады.

Дәстүрден тыс сурет салу тәсілдерінің түрлері

- Саусақпен сурет салу** – балабақшадағы балалар үшін ең қызықты әрі қолжетімді әдістердің бірі. Бұл әдісте қылқалам немесе басқа құралдар пайдаланылмайды. Балалар саусақтарымен бояуларды ұстап, қағаз бетіне әртүрлі іздер қалдырып, суреттер салады. Саусақпен сурет салу балалардың сенсорлық тәжірибесін арттырады, ұсақ моториканы дамытады және қиялын шарықтатады.

Артықшылықтары:

- Саусақтардың қозғалысын үйлестіреді және қол моторикасын дамытады.
- Балаларға сурет салудың жаңа тәсілін ұсынады, оларды қызықтырады.
- Түстерді сезінуді, әртүрлі фактуралар мен материалдармен танысуды қамтамасыз етеді.

2. Жіппен сурет салу

Жіппен сурет салу әдісі балаларға ерекше әрі қызықты көркемдік тәжірибе береді. Бұл әдісте жіптің ұштары бояуға малынып, қағазға түсіріліп, әртүрлі өрнектер мен сызықтар жасалады. Бұл тәсіл арқылы бала өрнектерді өздігінен ойлап табуға, қиялын кеңейтуге мүмкіндік алады.

Артықшылықтары:

- Балалар әртүрлі текстуралар мен сызықтарды жасау арқылы қиялын дамытады.
- Сурет салудағы жаңа тәсілдерді меңгеру баланың шығармашылық ойлауын арттырады.
- Саусақтар мен қолдың үйлесімді қозғалысы ұсақ моториканы жетілдіреді.

3. Табиғи материалдармен сурет салу

Табиғи материалдармен сурет салу – бұл балаларға табиғатпен жақын болуды және оны шығармашылықта пайдалануды үйрететін әдіс. Жапырақтар, гүлдер, ағаш бұтақтары, шөптер сияқты табиғи элементтерді пайдаланып, қағазға әртүрлі іздер қалдыру арқылы сурет салуға болады. Бұл әдіс балаларды қоршаған ортаны сезінуге, табиғатпен үйлесімде болуға үйретеді.

Артықшылықтары:

- Балалар табиғи материалдардың түрлі қасиеттерін сезінеді, табиғатпен қарым-қатынасын нығайтады.
- Экологиялық мәдениетті қалыптастырады.
- Әртүрлі материалдарды бірлестіріп қолдану балалардың шығармашылық ойлауын дамытады.

4. Майлықпен сурет салу

Майлықпен сурет салу әдісінде майлықтың құрылымы мен қасиеттерін қолдана отырып, қағаз бетінде ерекше суреттер жасалады. Бұл әдіс балаларға қолдағы материалдармен эксперимент жасауға мүмкіндік береді. Бояуды майлыққа тамызып,

оны қағазға басу арқылы жаңа пішіндер мен өрнектер шығарылады.

Артықшылықтары:

- Майлықты қолдану балаларға сурет салудың қарапайым әрі ерекше әдісін ұсынады.
- Эксперимент жасауға ынталандырады, шығармашылық ойлауды арттырады.
- Сурет салуда түрлі текстуралар мен реңктерді тануға мүмкіндік береді.

5. Көбікпен сурет салу

Көбікпен сурет салу балабақшада ерекше қызықты және көңілді әдіс болып табылады. Балалар көбікке бояуларды қосып, оны қағаз бетіне түсіріп, әртүрлі қызықты бейнелерді жасайды. Бұл әдіс тек сурет салу ғана емес, эксперимент жасау және ерекше композициялар құру мүмкіндігін береді.

Артықшылықтары:

- Балалар сезімдік тәжірибесін байытады.
- Эксперимент арқылы шығармашылық ойлау мен қиялды дамытады.
- Қызықты және ерекше сурет жасау тәсілі ретінде балаларды шабыттандырады.

Дәстүрден тыс сурет салу тәсілдерінің пайдасы

1. Шығармашылық қабілеттерді дамыту

Дәстүрден тыс сурет салу баланың шығармашылық мүмкіндіктерін кеңейтеді. Мұндай әдістер арқылы балалар қиялын еркін көрсетіп, жаңа идеяларды табуға үйренеді. Олар дәстүрлі тәсілдерден тыс өздеріне тән бірегей бейнелер жасауға ынталанады. Бұл әдістердің арқасында балалардың ойлау қабілеттері дамып, олардың бейнелеу өнеріне деген қызығушылықтары артады.

2. Қол моторикасын жетілдіру

Саусақпен, жіппен, табиғи материалдармен және басқа да құралдармен сурет салу балалардың ұсақ моторикасын дамытады. Ұсақ моторика – бұл мектепке дейінгі жаста маңызды дағды болып табылады, себебі ол қолдың дәл және үйлесімді қозғалыстарына жауап береді. Мұндай дағдыларды жетілдіру балаларға жазу, сурет салу сияқты әрекеттерде қажет.

3. Сезімдік қабылдауды дамыту

Дәстүрден тыс сурет салу балалардың сезімдік қабылдауын байытады. Олар түрлі текстуралармен, материалдармен және түстермен жұмыс істей отырып, айналадағы заттарды тереңірек тануға үйренеді. Бояудың құрылымын сезіну, түрлі элементтердің

қағазда қалдыратын іздерін бақылау арқылы балалардың түйсіктік және көркемдік қабылдауы артады.

4. Әлеуметтік дағдыларды дамыту

Дәстүрден тыс сурет салу топтық жұмыс барысында балаларды бірлесе әрекет етуге, басқа балалармен ынтымақтаса отырып, шығармашылық үдерісіне қатысуға үйретеді. Бұл олардың әлеуметтік дағдыларын нығайтады, өз ойларымен бөлісуге, басқа балалардың идеяларын тыңдауға үйретеді. Шығармашылық топтық жұмыстар балалардың қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

Қорытынды

Балабақшадағы дәстүрден тыс сурет салу тәсілдері балалардың шығармашылық дамуына зор ықпал етеді. Бұл әдістер балаларды қоршаған әлемге басқа қырынан қарауға, оны зерттеуге және өз ойларын еркін түрде білдіруге мүмкіндік береді. Шығармашылық шеберлікті арттыру, қолдың ұсақ моторикасын жетілдіру және сезімдік қабылдауды дамыту дәстүрден тыс сурет салу әдістерінің негізгі артықшылықтары болып табылады. Осындай әдістерді қолдану мектепке дейінгі тәрбиелеуде бала дамуының маңызды аспектілерін қамтиды және болашақта олардың көркемдік ойлау қабілеттерінің іргетасын қалайды.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Тобагабылова И. А., Казалиева А. Д. БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІНІҢ ДӘСТҮРЛІ ЕМЕС ӘДІСТЕРІ АРҚЫЛЫ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ДАМУҒА ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ 2020. – С. 137.
2. Құсаинов А.Қ. «Баланың дамуы» Алматы. Рауан, 2000.
3. 2. Ж.Қ. Дүйсенова, Қ.Н. Нығметова «Балалар психологиясы» Алматы, 2012.